

TER BESLISSING

Aan Minister van Werk en Participatie

Datum
16-02-2026

nota

Kamerbrief kwantitatieve analyse dubbele nationaliteit en
verbondenheid n.a.v. schriftelijk overlegOnze referentie
2026-Opgesteld door

Uiterlijk bij
23 februari 2026Bijlage(n)
3

Aanleiding

- Op 26 maart 2024¹ en op 6 november 2024² vonden schriftelijke overleggen plaats over de brief van 2 oktober 2023 over de eerste fase van het onderzoek door Clingendael naar het Turkse diasporabeleid in Nederland.³
- Hierbij legde de VVD-fractie een vraag voor aan de toenmalig MSZW over het verband tussen meervoudige nationaliteit en verbondenheid/vervreemding van de Nederlandse samenleving.
- Met het oog op beantwoording van deze schriftelijke vraag heeft voormalig MSZW toegezegd een kwantitatieve analyse uit laten voeren binnen de Survey Integratie Minderheden (SIM) om het verband tussen het hebben van een dubbele nationaliteit en de mate van vervreemding in de samenleving te onderzoeken. De toezegging is opgenomen in bijlage 3.
- Voormalige staatssecretaris voor Participatie en Integratie heeft aangegeven de verzending van de kabinetsreactie over te laten aan het volgende kabinet.
- Met deze nota informeren we u over de resultaten van de kwantitatieve analyse en vragen we uw akkoord op de begeleidende Kamerbrief ter verzending.

Geadviseerd besluit

Geadviseerd besluit 1: Kennisnemen van de resultaten van de kwantitatieve analyse en de beleidsimplicaties (Kernpunt 1 en 2).

Geadviseerd besluit 2: Instemmen met de verzending van de begeleidende Kamerbrief voor het WGO van 9 maart 2026 (bijlage 1).

Kernpunten

Kernpunt 1: belangrijkste resultaten uit het onderzoek

- Het onderzoek is gebaseerd op een literatuurstudie en een kwantitatieve analyse van bestaande surveydata (SIM2020 en ter validatie SIM2015).
- De analyse bestaat uit beschrijvende analyses en een multiple regressieanalyse waarin stapsgewijs verschillende verklarende factoren zijn toegevoegd, waaronder individuele achtergrondkenmerken, structurele positie, sociaal-culturele factoren en ervaringen met de Nederlandse samenleving.

¹ Kamerstuk 32 824, nr. 414

² Kamerstuk 32 824, nr. 444

³ Kamerstuk 32 824, nr. 396

Overzicht van opmerkingen bij Beslisnota - Kamerbrief kwantitatieve analyse dubbele nationaliteit en verbondenheid n.a.v schriftelijk overleg

---

Pagina: 1

Nummer: 1

Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Tekst plaatsen

Datum: 2-3-2026 10:28:50

MWP akkoord 2/3

Nummer: 2

Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Free Hand

Datum: Onbepaald

- Het onderzoek toont aan dat het hebben van een dubbele nationaliteit nauwelijks leidt tot minder verbondenheid met de Nederlandse samenleving. Verschillen in participatie en identificatie blijken vooral samen te hangen met de mate waarin mensen zich welkom, erkend en verbonden voelen binnen die samenleving.
- De beschrijvende analyses laten wel zien dat personen met uitsluitend de nationaliteit van het herkomstland zich gemiddeld minder Nederlander voelen dan personen met een dubbele nationaliteit of uitsluitend de Nederlandse nationaliteit. Personen met een dubbele nationaliteit nemen daarbij een tussenpositie in.
- Tegelijkertijd laat de analyse van bindingspatronen zien dat dubbele nationaliteit niet samenvalt met een enkelvoudige vorm van verbondenheid, maar juist relatief vaak gepaard gaat met een dubbele sterke binding met zowel Nederland als het herkomstland. Deze verschillen sluiten aan bij de in de literatuurstudie opgedane theoretische inzichten over meervoudige en contextuele identiteiten.
- Uit de analyse blijkt ook dat personen met een dubbele nationaliteit in meerdere opzichten even actief, en in sommige gevallen actiever, participeren dan personen met alleen de Nederlandse nationaliteit of alleen de nationaliteit van het land van herkomst. Dit geldt zowel voor maatschappelijke participatie (zoals vrijwilligerswerk, mantelzorg en organisatiebezoek) als voor politieke participatie (stemintentie en stemgedrag). Een dubbele nationaliteit lijkt dus eerder te functioneren als een vorm van meervoudige betrokkenheid dan als een teken van vervreemding.
- Concluderend laten de regressieanalyses zien dat nationaliteit als variabele zelf slechts een zeer beperkte zelfstandige verklaringskracht heeft. In het volledige model verklaart nationaliteit ongeveer 2 procent van de variantie in het gevoel van Nederlanderschap. Verschillen in verbondenheid worden dus grotendeels verklaard door andere factoren en de variabele "nationaliteit" wordt daarmee vrijwel verwaarloosbaar.
- Deze bevindingen ondersteunen het beeld van identiteit als een dynamisch en relationeel proces dat in belangrijke mate wordt gevormd door dagelijkse interacties en ervaringen binnen de samenleving en slechts in zeer beperkte mate door formele of juridische status.

Datum
15-01-2026

Onze referentie
2026-

Kernpunt 2: Beleidsimplicaties

- Uit verschillende onderzoeken van de afgelopen jaren blijkt dat meervoudige nationaliteit en duale identiteit een gevoelig onderwerp is. Het koppelen van iemands verbondenheid met de samenleving aan nationaliteit kan leiden tot het gevoel niet volledig geaccepteerd te worden.
- De uitsluiting en discriminatie die mensen ervaren als gevolg van een duale identiteit ondermijnen niet alleen het individuele welzijn, maar ook het maatschappelijke vertrouwen en de weerbaarheid van onze samenleving als geheel.
- Staand beleid richt zich op het versterken van de veerkracht en weerbaarheid in de Nederlandse samenleving, waarbij concrete interventies op beschermende factoren worden ondersteund en versterkt. Deze analyse onderschrijft de beleidsinzet door aan te geven dat verbondenheid of vervreemding van de samenleving met name versterkt kan worden door ondersteuning van goede taalbeheersing, participatie en inzetten op een open en vrije samenleving. Een weerbare samenleving vraagt om een verbonden samenleving waarin iedereen zich erkend en volwaardig onderdeel voelt en dat

dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is waarin ook de overheid een duidelijke rol heeft.

- Deze inzet is nadrukkelijk opgenomen in de Actieagenda, die aansluit bij bestaande programma's op het gebied van discriminatiebestrijding en de Strategie Bestrijding Antisemitisme 2024-2030.
- Recent is er ook een verdiepend onderzoek opgeleverd naar de ontwikkeling van verbondenheid en identificatie van Nederlanders van Marokkaanse komaf. Het is een kwalitatief onderzoek en biedt waardevolle inzichten in de verbondenheid van Marokkaanse Nederlanders met Marokko als hun land van herkomst over de generaties heen alsook hun verbondenheid met Nederland als land van vestiging en toekomst over de generaties heen. Het onderzoek onderschrijft de analyse van Risbo en is illustratief voor hoe mensen zich tot hun meervoudige identiteiten verhouden. Het rapport verschijnt binnenkort op Rijksoverheid.nl.

Datum
15-01-2026

Onze referentie
2026-

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kamerbrief aanbieding kwantitatieve analyse dubbele nationaliteit en verbondenheid	Verzenden aan TK	
2	Onderzoeksrapportage Risbo dubbele nationaliteit en verbondenheid	Verzenden aan TK	
3	Toezegging voormalig MSZW 2024	Ter informatie (niet verzenden)	De toezegging is geel gemarkeerd op pagina 7 en 20.